

nomia post octiduum festi Julensis anniversarium ser-
vabitur. Hæc & cuncta modo memorata momenta
sempiterna sunt. Item *noster Præfectus maxima cum*
auctoritate in delicta inquireret, & illa exsequetur, sint
vel capitis vel mutilationis membrorum. Hoc erat
factum & datum in manerio nostro prope templum
Husaby, Anno Domini nostri nati MCCCXLVII, Die
Saturni primo quadragesimæ.

 XV.

VITA CONRADI QUENSEL.

PATER CONRADO QUENSEL erat *Wilhelmus Johannes*
Quensel Judex provincialis in Alandia, Regiique
Dicafterii quod Aboæ est constitutum, Assessor dignissi-
mus, vir ingenii cultura & legum peritia & justitiæ
atque æquitatis studio nobilissimus. Mater ejus erat
morum venustate & virtutum decore cultissima fœmina
Maria Brems, quæ anno post natum Christum 1676.
die 16 Aprilis *Stockholmia* hanc genuit corporis ingenii-
que dotibus insignem & amabilem prolem. Quam pri-
mum ætas ejus tenera disciplinæ capax erat, ejus
educationi præfererunt Parentes juvenem eximium *Eri-*
cum Herlinum, qui hunc egregium discipulum *Upsaliam*
secum adduxit, eumque informavit ad annum usque
1686, quo in civitatem Academicam adscribebatur.
Quandoquidem vero exploratum habebant, nullum
vitæ morumque moderatorem ipsi esse idoneum, nisi
qui ætatis esset maturæ ac eruditionis non vulgaris, il-
lum Mag. *Christiani Alandri* fidei committendum esse
duxerunt: qui prout ipse pollebat ingenio fœcundo,

ac scientiis Philosophicis maxime subacto, tanto successu hunc nostrum instituit, ut transacto triennio sine ulla præceptoris ope studiorum suorum cursum dirigere posset. Quæ libertas non CONRADUM nostrum depravabat, inque deterioris vitæ atque inhonestorum morum licentiam resolvebat, quod hisce temporibus graviter dolemus nimis sæpe fieri; sed privatæ disciplinæ freno remisso, sicut generosus equus laxatis habenis per apertum & late patentem literarum campum exspatiabatur.

Sed paternos lares ad Finnorum tesqua demigrantes comitari coëgit fatorum ejus ratio, quæ vel aliis forte locis & gentibus ingenii ejus copiam indulgere volebant. Itaque Alano pelago feliciter trajecto *Aborsum* littus attigit incolumis, inque continentem descendens a Magistratu Academico civitatem petiit, in quam sine cunctatione quoque est adoptatus. Inter publica ejus ad hanc Academiam tentamina primum exstitit oratio *de vocatione gentium*, quam die D. Paulo consecrata summa facundia pronunciavit. Et quoniam Noster studiis imprimis sanctioribus sese addixerat, præter Hebrææ Græcæque linguarum Scholas, Collegium quoque concionatorium diligenter frequentavit, aliquandoque suam ex suggestu perorandi venam expertus est.

Cum vero bene esset edoctus, neminem Theologorum loco numeroque esse dignum, cumque adversariis cum successu agere posse, qui omni scientiæ Philosophicæ præsidio sit destitutus, nisi Pythagoreum *ἀντιπαι* *ἴφα* omnibus obtrudere, aut controversias auctoritate Papali dirimere ac sopire velit; maximi interesse arbitratus est QVENSELIUS noster, publicis speciminibus ostendere, quam tutam sibi viam ad Theologicam arceem per Philosophiam ejusque instrumenta aperuisset. Itaque anno 1694. die 31 Oct. primam suam dissertatio-

nem *de sapientia studio inter gentes*, evulgavit illamque strenue defendit sub præsidio Domini *Alandri*, privatorum ejus studiorum olim moderatoris, jam vero apud Aboënses Eloquentiæ Professoris celeberrimi. Qui actus non poterat esse utrique superiorem & inferiorem cathedram occupanti non admodum jucundus; illi, quod laudis, quam discipulus peperit, magnam sibi partem vindicaret; huic, quod magistri sui spem superaret, omniumque auditorum desiderium expleret, qui tantam intelligentiam in tam parvo corpore habitare supra modum mirabantur.

Quum vero videret, inter Philosophicas disciplinas non alias magis, quam Mathematicas & Physicas evidentia ac jucunditate sese commendare; summo studio & felici successu in hæc scientias incubuit, & alterum specimen Academicum *de aëre* die 23 Novembr. ejusdem anni edidit. Die autem 26 hujus mensis lauream & magistri titulum nactus est inter ceteros adultioris ætatis juvenes, decimo octavo vitæ suæ anno non-dum exacto. Quod exemplum, ut nostris temporibus inusitatum, ita evidentissimum rari ingenii erat testimonium.

Postquam hoc modo studiorum cursum, ut dicere solent, absolverat, ab eorum moribus abhorruit, qui honores Academicos consecuti Musis valedicunt, & fastidiosa desidia optima otia consumunt. Verum *CONRADUS*, literarum, quibus se consecraverat, amore perpetuo ferbuit, diligenter cavens, ne Lauri honorem immatura ætas posset obscurare. Quem ignem animadvertentes perspicacissimi Viri, qui hunc adolescentem in suam receperant clientelam, quocumque potuerint modo fovere sunt conati, atque eam ob causam Notarium Stipendiariorum constituerunt. Moritur hisce temporibus *Petrus Bangius* Episcopus *Wibur-*

burgensium Reverendissimus. Noster itaque, neullum præterlaberetur tempus, quo non aliquo modo ingenium acueret suum, aliquaque exercitatione excitaret, Clarissimi hujus Viri exequias concinna parentatione celebravit.

Hujusmodi egregii luculentisque ingenii foetibus conspicuus, Cancellario Academiae Illustriss. Comiti *Laurentio Wallensbedio* innotuit, qui anno 1702 eum Facultati Philosophicæ adjungendum esse, judicavit. Quod onus ne in molles nimis ac imbecillos humeros ruisse lactarent inimici, eruditæ de indifferentismo Ethico disputationis strenuum prælidem egit.

Anno 1704 illum ad juncta secum opera Academicam ex recentis migrationis incommodis non dum satis convalescentem, Martisque in vicinia immanem in modum grassantis furore attonitam sustinendam confirmandamque invitavit Pernaviensis Academiae Senatus. Annuentem igitur Serenissimo Regi, qui tunc temporis non minus victricia, quam justa arma per *Poloniam* circumferebat, submissis literis Nostrum optimo quam potuerunt modo commendarunt, Potentissimique Regis eum ordinarium Matheseos Professore constituentis clementissimum diploma obtinuerunt, quod ad ipsum initio sequentis anni perlatum est, dum adhuc *Aboam* commorabatur. Septima Julii die anni 1705 *Pernaviam* appellebat, atque 11 mensis nominati die solenni modo inauguratus, ærarii Academici curam d. 10 August. in se derivari patiebatur.

Anno proximo, & quidem 1 Maij die *Aboam* petiit, atque patre amicisque & cognatis salutatis inde *Stockholmiam* cursum suum direxit, ibique die 26 Julii conjugem sibi pactus familiæ honestate conspicuam *Annam Walwik* justis nuptiarum solennibus duxit. Cum hac

recenti & amabili sua tori socia in navem conscendens, per interjecti ponti undas horrenda tempestate agitata non sine summo vitæ periculo *Pernaviam* rediit. Anno 1708 Academiae Rector est designatus, cui muneri tanto cum majori Universitatis commodo præfuit, quod illi S:æ Regiæ Majestatis diplomate Quæstura Academica adjungeretur; cujus justa administratio æque ac ærarii conservatio ex Rectoris censura vigilique attentione, alias magna ex parte dependere solet.

Cum vero Mosci sese in *Livoniam* effundentes obvia quævis prosternerent, non diutius *Pernaviensium* mœnibus fidens Noster *Revaliam* inter hostium excursiones, salvus contendit, indeque ferente vento *Stockholmiam* navigavit. Ibi atrocissima pestis licet totam urbem infestaret, atque ipsum vicum totamque viciniam imo ipsam domum, qua Noster utebatur, corripere, famulum necaret, filiumque accenderet, nostrum tamen **CONRADUM** Carolinis Musis, sospitem reservavit. Qui, lue defervente, orphanorum tutelam in se suscepturus *Umam* abiit, ubi anno 1711 die 1 Decembr. ad superos migrans conjux maritum & unicum filium ex tribus liberis jam Patri superstitem in luctu reliquit.

Stockholmiam inde reverso oblatae sunt literæ datæ 5 Maji anni 1712, *Tekine* ad *Borysthenis* ripas in *Bessarabia* & *Podolia* confinibus sitæ, quibus Clementissimus Sviõnum Rex hunc nostrum **CONRADUM** ingenio quidem & eruditione nobilem, sed adversis casibus Regiam fortunam comitantibus conflictatum Matheseos Professore in Academia Gothorum Carolina designavit. Proinde sequenti anno *Lundam* venit, solennique inaugurationis actu 19 Maj. mensis die celebrato sibi nuper commissum docendi munus secundis auspiciis est aggressus. In

In hoc itaque illustri Lyceo juventutem fideliter instituit, consiliis suis rempublicam Academicam fulsit, meliorem redituum rationem commentus est & deduxit, Academiam denique eruditionis fama illustravit. Bis Rector magnificus, Facultatis Philosophicæ ter Decanus, & Philosophiæ Candidatorum Promotor semel, Smolandicæ quoque Nationis ingenuarum artium studio ac ingeniorum fœcunditate florentissimæ Inspector perpetuus.

Excellentem ejus Scientiarum Mathematicarum peritiam arguunt plurima eruditionis ejus documenta clarissima, quæ in multorum versantur manibus. *Computus Cyclicus* tam Julianus quam Gregorianus *Ecclesiasticus* una cum *Calendario Romano* ab ipso conscriptus & divulgatus est. In arenam descendit cum Viro eruditissimo *Daniele Forelio*, novam *Calendarium* emendandi methodum anno 1718 publice proponenti. Anonymus edidit *Veritatis defensionculam contra veritatis studiosi de motu Solis & Terræ lucubratiunculam ab utraque hypothestam Ptolemaica quam Copernicana recedentem*, ubi hypothesein Copernicanam scripto defendit, argumentis ex Mathesi & Philosophia petitis confirmavit, & S. Literas eam potius stabilire quam destruere adseruit, haud indignabundum dissentientium murmur formidans. *Ephemerides annuas* primum ex tabulis *Mercatoris Tychonianis*, deinde ex *Ludovicianis Hirii* computatas ab anno 1715 ad 1733 incl. publici juris fecit. Ut taceamus quamplurimas ejus *observationes & cogitationes*, quas cum *Societate Regia Scientiarum Upsaliensi* communicavit, Actis literariis *Sveciæ* insertas: quare etiam anno 1728 ejusdem Societatis *Sodalis ordinarius* constitutus est. Opus ejus posthumum *brevem scilicet manuductionem ad usum Globorum tam cælestis quam terrestris*, anno 1732 in publicum emisit filius **WILHELMUS JOH. QVENSEL.** Vir

Vir erat subacti iudicii, nullus thraſo, nullusque inſitor magniloquus, nec ſuas, ut multi, merces ſine pudore extollendo alienas extenuabat: erga omnes comis & affabilis. Nulla ambitionis vanitate, nulloque avaritiæ æſtu ducebatur; quod vel ſatis teſtantur ſecondæ ejus nuptiæ in Scania habitæ, quibus nec divitias, neque ſtemmatis nobilitatem quæſivit, ſola virtute contentus.

Non publicis privatiſque lectionibus erat contentus, nonque auditoribus ſuis ſolum ſuæ Philoſophiæ præcepta tradebat, ut caperent qui capere poſſent, & cetera ipſe non curaret; verum ille non neſcius erat, quam irritus hic eſſet labor, quamque nubem pro Junone captarent diſcipuli, ſi non ipſi instrumentis Mathematicis uti, illa tabulæ aptare diſcerent, & ſi ipſis percontari minus liceret, quoties illa, quæ tradebantur, parum aſſequi poſſent: Eam ob cauſſam a primo Solis ortu ad ſerum uſque crepuſculum ſingulos informavit, ſibi non pepercit, ſuæ valetudinis nullam habuit rationem, aliis ſerviando ſe ſuaſque vires conſumſit.

Quare etiam ultimis vitæ ſuæ annis non raro ægrotans femorum pedumque dolores ſenſit cum gravi quodam totius corporis langvore, qui tandem eum tam vehementer vexarunt, ut rationis uſum & mentis ſanitatem ultimo periculo expoſitam quereretur. Viſ morbi invaleſcit latiusque ſerpiſt, & quidem ſedem figit in altero femore, quod tantopere extuberavit, ut nemo illud ſine miſeratione & horrore poſſet intueri. Tandem anno 1732. menſis Januarii die 13. S. Canuti memoriæ dicata, qua gaudiis & ludis noſtris Juliis ſinis imponi ſolet, Noſter vitam & tormenta ſua quinquageſimo ſexto ætatis ſuæ anno finivit, ingens & conjugii & liberis & bonis omnibus ſui relinquens deſiderium.